

Inst. för beteendevetenskap
Rapport: Strategiska medel 2004

Specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen

En undersökning om studenternas uppfattning

Birgitta Rudenius
2004-12-20

Birgitta Rudenius
birgitta.rudenius@bet.hkr.se

Förord

Jag beviljades strategiska medel för 2004!

Det har varit otroligt spännande att få genomföra denna undersökning. Den ”lyckades bli” mer omfattande än jag först tänkt. Dels genom att jag valde att även ställa frågor till undervisande lärare och dels genom antalet enkätsvar tillsammans med respondenternas välvilja att lämna värdefulla och omfattande kommentarer.

Jag vill härmed rikta ett varmt tack till alla studenter som tagit sig tid att besvara min enkät. Det är er det berör! Ni är viktigast!

Jag vill också varmt tacka mina kollegor för välvilligt deltagande likaså med värdefulla och inte minst omfattande kommentarer och synpunkter. Dessutom har ni hjälpt till att informera och påminna studenterna om att besvara enkäten, vilket faktiskt har varit lite segt. Stort tack till er alla!

Vid planering och genomförande har jag fått ovärderlig hjälp av Monica på lärarkansliet, av Åsa för annonsering och påminnelse genom AU3-s hemsida samt Sara för information genom våra TV-monitorer – Tack snälla!

Slutligen vill jag rikta ett tack till min ämnesgrupp som följt mitt arbete, uppmuntrat och givit kloka synpunkter på vägens gång.

Sist men inte minst vill jag framföra mitt uppskattande tack till Christer som gjorde denna undersökning möjlig genom att bevilja mig strategiska medel.

Varmt tack!

Det är nu min förhoppning att denna rapport kan upplevas som ett underlag och kanske ett instrument i utvecklingen av vår lärarutbildning.

Båstad den 20 december 2004
Birgitta Rudenius

Innehåll

Förord	1
Innehåll	3
Begreppet ”Specialpedagogisk utbildning”	3
Inledning	4
Bakgrund	5
Styrdokument och utredningar	6
Undersökningsgruppen	9
Arbetsgång	10
Resultat	10
Studenternas uppfattningar och synpunkter	11
Undervisande lärares uppfattningar och synpunkter	14
Kort sammanfattning av resultaten	17
Kommentarer	18
Referenser	19
Enkäter	19
Bilagor	19

Begreppet ”Specialpedagogisk utbildning”

Det är av särskild vikt att begreppet lyfts fram och förklaras för att undvika missförstånd. Begreppet *specialpedagogisk utbildning* har hittills använts i samband med påbyggnadsutbildningen till specialpedagog. Specialpedagogisk utbildning har således hittills skett inom det specialpedagogiska programmet vilket lett till specialpedagogexamen.

Nu vidgas begreppet. Lärarutbildningskommittén vidgar begreppets betydelse genom att man föreslår att sådan utbildning även skall ske inom grundutbildningen (SOU 1999:63). *Specialpedagogisk utbildning* kommer härmed enligt Sveriges riksdag och regering att finnas såväl i varje lärares grundutbildning som i påbyggnadsutbildning (Prop 1999/2000:135).

Inledning

Det kan vara av värde att inleda med att ge en liten bild av mig själv för att hjälpa läsaren förstå mina avsikter. I allt handlande finns avsikter. De kan vara mer eller mindre medvetna. De kan vara själviska eller osjälviska. Därför är det alltid viktigt att sträva efter en så hög medvetenhet om de egna handlingarna och reaktionerna som möjligt för att gagna det målet som förutsätts vara tydliggjort.

Jag är folkskollärare i botten med påbyggnadsutbildning till speciallärare, utbildad vid Malmö Högskola. Mellan 1970 och 2002 har jag arbetat i grundskolan med specialundervisning och från 2002 vid Högskolan Kristianstad, HKr. Samtidigt som jag arbetat i grundskolan har jag skaffat mig en fil. mag. i pedagogik samt en specialpedagogexamen. Vid HKr arbetar jag huvudsakligen inom det specialpedagogiska programmet samt inom Specialiseringen ”Pedagogisk mångfald utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv”.

Under mitt arbete med eleverna har det alltid varit centralt för mig att fånga elevernas upplevelser och därför varit naturligt att i uppsatsarbeten genomföra undersökningar som fokuserar just elevernas upplevelser. Detta kan ha gällt hur elever upplevt att ha läs- och skrivsvårigheter, matematiksvårigheter eller att ha varit utsatt för mobbning. Detta arbete är för mig ständigt pågående bl.a. genom eget webbarbete. Jag anser att det är oerhört viktigt att vi är observanta på upplevelser hos ”dem det berör”. Skolan är till för eleverna/studenterna och denna del kopplar jag direkt till mitt ansvar och mitt uppdrag som lärare, i många fall även som samhällsmedborgare med bidragande ansvar för samhällsutvecklingen.

Mot bakgrund av ovan beskrivning blir denna undersökning en logisk fortsättning. Specialpedagogik är mitt område och numera ett område som verkligen fokuseras och lyfts fram i utredningar och styrdokument. Regeringen utlovar i tydliga ordalag att alla blivande lärare ska få specialpedagogisk utbildning. Hur ser det då ut i verkligheten och hur upplever studenterna att de får denna utbildning blir naturligtvis viktiga frågor att söka svar på.

Detta arbete handlar om hur vi uppfyller vårt uppdrag som lärarutbildare och hur vi tillgodoser specialpedagogisk utbildning för våra blivande lärare - ur våra studenters perspektiv. Hur väl rustade upplever våra nyexaminerade lärare sig vara för tjänstgöring i en skola för alla.

För att uppnå goda resultat kan en väg vara att skaffa sig en medveten strategi. Min utgångspunkt är alltid att flera faktorer samverkar. Det gäller att fånga faktorer för en strategi och jag utgår nästan alltid från tre. Alla goda ting är tre. De tre ting, faktorer, jag valt för detta arbete och som jag bär med mig genom arbetet är

1. Den egna ansvarsrollen.
2. Hur ser vi på uppdraget?
3. Hur lyckas vi?

Min ambition är att skriva en kort och tydlig rapport över de resultat jag fått fram. Min förhoppning är att rapporten sedan ska ha ett värde och kunna inspirera i det pågående arbetet med kursutveckling inom lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad.

Bakgrund

Barn är det viktigaste vi har – brukar man säga – och det kan säkert många hålla med om. Samhällets förändring och barns livsvillkor ställer krav på bland annat vårt utbildningsväsende. Många vittnar om ett ökat antal barn i behov av extra stöd i sin skolsituation. Det ställer krav på lärarna som möter barnen och därmed krav på lärarutbildningarna. En medveten riksdag och regering fångar upp signaler och skaffar sig genomarbetade beslutsunderlag för att på bästa sätt möta framtiden. [Lagstiftningskedjan](#) för framtagning av en ny lärarutbildning innehåller många steg ([Bilaga A](#)). Lagar och planer blir viktiga styrdokument för uppdragstagare. Ansvarsfulla uppdragstagare håller sig väl bevandrade med innehållet i styrdokumentet. Här finns inget utrymme för det enskilda tyckandet. Det finns dock utrymme för det enskilda utformandet och verkställandet.

I specialiseringen ”Pedagogisk mångfald utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv” har vi mött många studenter som reagerat starkt på vad kurslitteraturen uttrycker och hur de upplever differensen i verkligheten. Det gäller i den delen där styrdokumentet säger att blivande lärare ska få *specialpedagogisk utbildning*. Studenterna har kopplat detta till vad de själva fått under sin lärarutbildning och konstaterat att det varit först i denna specialisering som de fått *specialpedagogisk utbildning*. Detta har varit en så tydlig och entydig reaktion genom åren vilket ledde till att jag ansökte om strategiska medel för att undersöka hur våra blivande lärare upplever att de får *specialpedagogisk utbildning* i sin grundutbildning.

Min nyfikenhet väcktes också angående hur det kunde se ut på andra lärosäten i denna del. Det resulterade i en undersökning som publicerades i Att Undervisa Nr3/2004. Jag kunde konstatera att skillnaderna var mycket stora. Några lärarutbildningar gav specialpedagogisk utbildning inom alla tre delarna, allmänna utbildningsområdet, inriktningarna och specialiseringarna. Några lärosäten hade ett rikligt utbud av kurser andra lärosäten endast enstaka kurser. Mot bakgrund av de stora olikheterna i utbildningarna behöver examensbevisen tydligt uttrycka vad som ingått i lärarutbildningen. Det måste vara en viktig fråga för rektorer som anställer personal och som bevakar kompetensbehovet i sin verksamhet. (SFSP, 2004)

I Handbok för Lärarutbildare på Högskolan nämns inte *specialpedagogik* eller *specialpedagogisk utbildning* men där finns ett litet stycke om utvärderingar bl.a. att de är obligatoriska i kurser och delkurser. ”Dessutom kan utvärderingar med särskilt fokus äga rum.” (HKr, 2004a, sid.9) Denna undersökning kan kanske betraktas som en utvärdering med särskilt fokus.

I en rapport (Harmer m.fl., 2003) till Nämnden för Utbildningsvetenskap, NU, 2003, vill man se över specialpedagogikens ställning i lärarutbildningen. I en tilläggsrapport till denna ges förslag på hur detta kan ske. ([Bilaga I](#))

Samtliga lärosäten med lärarutbildning har lämnat en självvärderingsrapport till Högskoleverket under 2004. Högskoleverket planerar utkomma med sin rapport under maj 2005. HKr nämner specialpedagogik i denna självvärdering dels under rubriken Ekonomi i samband med att tillvarata kompetens hos lärarna (Sid. 15) dels under rubriken Magisterexamina (Sid. 21) och slutligen under Måluppfyllelse där man konstaterar att ”Det behövs en översyn av kurserna utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv” (HKr, 2004b, sid. 37).

Styrdokument och utredningar

Det finns ett flertal utredningar som lyft fram behovet av specialpedagogisk kompetens i skolan. I detta kapitel refereras några av de viktigaste utredningarna. Här följer några citat ur utredningarna och jag kommenterar dem inte närmare utan låter dem tala för sig och belysa hur man ser på specialpedagogisk kompetens i en skola för alla.

Att lämna skolan med rak rygg (SOU 1997:108)

Specialpedagogikens funktion och förutsättningar måste relateras till det pedagogiska arbetet i arbetsenheter och arbetslag. Tillgång till fördjupad kunskap inom olika områden är nödvändig i en skola för alla. (sid. 56)

Alla lärare behöver i dag i sin grundutbildning få ökad beredskap att hantera utmaningarna i en skola för alla. (sid. 56)

För den nyligen tillsatta parlamentariska lärarutbildningsutredningen är en viktig uppgift att diskutera specialpedagogisk påbyggnadsutbildning i relation till de grundläggande lärarutbildningarna. (sid. 59)

Det specialpedagogiska arbetet ska ses som en del av hela den pedagogiska verksamhet som eleverna får del av och huvudinriktningen ska vara att bidra till att hela undervisningen anpassas till varje enskild elev. (sid. 283)

Se även Bilaga 5 i denna utredning, Salamanca-deklarationen och Handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd. (SOU 1997:108).

Funktionshindrade elever i skolan (SOU 1998:66)

Det finns behov av en ökad specialpedagogisk kompetens i den svenska skolan. För att bygga upp denna krävs en stor flexibilitet i utbildningsutbudet. Kommittén föreslår att Lärarutbildningskommittén i sitt arbete beaktar – behovet av ett ökat inslag av specialpedagogik i den grundläggande lärarutbildningen, (Kap 9 sid. xx)

I april 1997 fick Utbildningsdepartementet i uppdrag av Regeringen att tillkalla en parlamentarisk kommitté för att lämna förslag till förnyelse av lärarutbildningen. Denna kommitté antog namnet Lärarutbildningskommittén även benämnd LUK 97.

Lärarutbildningskommittén har haft specialpedagogikens betydelse ständigt närvarande

I Lärarutbildningskommitténs arbete med att utforma förslag till en ny lärarutbildning har frågan om specialpedagogikens betydelse, innehåll och uppläggning varit ständigt närvarande. Kommittén menar att en av specialpedagogikens mest angelägna uppgifter är att bidra till att all personal i skola och förskola kan möta den naturliga variationen av elevers olikheter. (SOU 1999:63, sid. 24)

Direktiven till Kommittén var tydliga och behovet av specialpedagogisk kompetens skulle utredas

Behovet av specialpedagogisk kompetens bland lärarna skall vidare analyseras. (SOU1999:63, sid. 419)

Kommittén ägnar kapitel 9, *Kompetens att möta alla barn*, åt att beskriva sina tankar om hur specialpedagogisk utbildning kan genomsyra lärarutbildningen.

Specialpedagogisk kompetens föreslås på fyra nivåer och i [Bilaga B](#) finns kommitténs sammanfattning i denna del och nedan följer beskrivning av nivåerna i korthet.

Kommittén vill förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens genom att föreslå att lärarutbildningen får i uppdrag att utveckla specialpedagogisk kompetens på fyra nivåer.

En första nivå ligger i *det allmänna utbildningsområdet* med generella och för alla lärare, oavsett skolform, grundläggande specialpedagogiska kunskaper.

Den andra nivån svarar *mot inriktning i specialpedagogik*, där vissa blivande lärare kan utveckla en mera specifik kompetens i specialpedagogik.

Den tredje nivån svarar *mot olika slags specialiseringar* som studenterna kan erbjudas inom området specialpedagogik.

Den fjärde nivån svarar *mot det specialpedagogiska programmet*, vilket behöver utvecklas och förstärkas. ...

Det specialpedagogiska programmet bör även fortsättningsvis vara en påbyggnad på en grundläggande lärarutbildning och omfatta 60 poäng. (SOU 1999:63, sid. 24-25)

I Propositionen (Prop. 1999/2000:135) beskrivs under kapitel 10, *Särskilda frågor*, hur man ser på Specialpedagogisk utbildning. Angående det allmänna utbildningsområdet nämner man att det bör innehålla centrala kunskapsområden samt tvärvetenskapliga ämnesstudier där

Ett av de centrala kunskapsområdena rör frågor om lärande, undervisning och specialpedagogik. (sid. 18)

Regeringens bedömning överensstämmer i huvudsak med Kommitténs och remissinstanser som

myndigheter, universitet och högskolor och kommuner stöder över lag förslaget att förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens och förslaget till examensbeskrivning för specialpedagoger. (sid. 56)

Skäl för Regeringens bedömning är bl.a. att utvärderingar visar att lärare efterlyser mer kunskaper i specialpedagogiska frågor. Man menar vidare att specialpedagogik blir då något som skall ingå i vardagsarbetet för alla lärare och gör följande bedömning

Det finns enligt regeringens bedömning ett stort behov av generell och grundläggande specialpedagogisk kompetens inom hela skolområdet. Varje lärare bör kunna svara för att elever som behöver särskilt stöd och hjälp både får rätt sorts hjälp och i tillräcklig omfattning. (sid. 58).

Man behöver beakta att denna kompetens finns i alla arbetslag

Det är vidare önskvärt att det i de flesta arbetslag finns lärare med fördjupade specialpedagogiska kunskaper. (sid. 58)

Regeringen står bakom Kommitténs förslag att låta specialpedagogisk utbildning organiseras på de nämnda fyra nivåerna

Regeringen anser således i likhet med kommittén, att det är angeläget att förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens. Den föreslagna strukturen för lärarutbildning ger goda möjligheter att göra detta och att utveckla olika alternativ till specialpedagogiska utbildningar, både vad gäller innehåll och omfattning. (sid. 58)

Regeringen ser det också som väsentligt att alla lärare får kunskap om hur specialpedagogens fördjupade kunskaper kan användas som stöd och komplettering i arbetet.

När det gäller inriktningar och specialiseringar menar Regeringen att det kommer att finnas lärare som, utöver den grundläggande

specialpedagogiska kunskapen och utöver kunskap i ett annat ämne/ämnesområde, har kunskaper som rör barn och ungdomar i komplicerade inlärningssituationer. (sid. 59)

Med komplicerad inlärningssituation avser man läs- och skrivsvårigheter, räkningsvårigheter, ADHD, DAMP, koncentrationssvårigheter, känslomässiga svårigheter m.fl.

Genom dessa skrivningar och intentioner förefaller det som om vissa blivande lärarna ges möjlighet till ”speciallärarutbildning”. Lärare examinerade enligt den nya lärarutbildningen som givits möjlighet till fördjupad specialpedagogisk kompetens både genom val av inriktningar och val av specialiseringar kan tänkas arbeta med sådana arbetsuppgifter som tidigare varit traditionella specialläraruppgifter (mina kommentarer).

Vissa blivande lärare bör således ha möjlighet att genom val av inriktning för sin utbildning erhålla mer specifika specialpedagogiska kunskaper inom ett område. (sid. 59)

Under en övergångsperiod kommer det att finnas lärargrupper med olikartad specialpedagogisk kompetens. Speciallärare, som genomgått den tidigare speciallärarutbildningen (40p), utbildades för att verka utifrån det s.k. kategoriska perspektivet. *Det kategoriska perspektivet* använder begreppet *barn med svårigheter* och ser barn som bärare av problem. Speciallärare besitter ofta en fördjupad specialpedagogisk kompetens inom ett eller flera områden. Specialpedagoger, som genomgått den nya specialpedagogutbildningen (60p), har utbildats för att verka i ett relationellt perspektiv. *Det relationella perspektivet* kopplas till begreppet en *skola för alla* och använder begreppet *barn i svårigheter*. *Det kategoriska perspektivet* innebär arbete med elevernas specifika inlärningssvårigheter och ofta sker arbetet utanför den ordinarie gruppen. Segregering och integrering är begrepp som används i samband med det kategoriska perspektivet. *Det relationella perspektivet* ser den omgivande miljön som föremål för åtgärder och ser *elever i svårigheter*, alltså svårigheter förorsakade i en situation som därmed inte är tillrättalagd enligt elevens behov. Inkludering med innebörden upplevd delaktighet är begrepp som används i samband med det relationella perspektivet. Specialpedagogen utbildas för att kunna verka på flera plan. Det kan vara individ-, grupp- och organisationsinriktat. I specialpedagogens ansvarsområden ingår även att handleda och fortbilda personal samt att verka nära skolledningen med skolutveckling. Det kan naturligtvis finnas speciallärare som arbetar med specialpedagogens uppgifter liksom specialpedagoger som arbetar med speciallärarens traditionella arbetsuppgifter.

Det kommer alltså att finnas specialpedagogisk kompetens genom speciallärare, specialpedagoger och lärare med specialpedagogisk kompetens. Det är viktigt att denna kompetens samverkar och nyttjas klokt. Det kräver kunskap om kompetenserna och hur de bäst kan nyttjas så att det gagnar verksamheten. Det är också viktigt att det klart framgår av examensbeviset vilken kompetens den nyexaminerade läraren utvecklat under sin grundutbildning, eller vad som ingår i respektive lärares grundutbildning.

Avslutningsvis framhåller Regeringen i propositionen att

Det är angeläget att landets lärosäten med lärarutbildning erbjuder en mångfald av inriktningar och specialiseringar inom det specialpedagogiska området för att tillgodose skolväsendets behov. (sid. 59)

Det är ett angeläget arbete för varje lärosäte med uppdrag som lärarutbildare att utveckla lärarutbildningen så att den svarar mot intentioner och styrdokument. Det är en angelägen uppgift att utbilda lärare med specialpedagogisk kompetens så att de upplever sig vara väl rustade att möta en skola som tar emot alla barn och vuxna med den mångfald och variation av olikheter det innebär.

I Utbildningsdepartementets Faktablad U00.016 från maj 2000 med anledning av propositionen utlovas att alla blivande lärare kommer att få specialpedagogisk utbildning

Den förnyade lärarutbildningen förstärker den specialpedagogiska utbildningen kraftigt. Alla lärarstudenter kommer att utbildas i specialpedagogik inom det allmänna utbildningsområdet. Specialpedagogisk utbildning bör också kunna anordnas inom utbildningsområdena med inriktningar och specialiseringar. En specialpedagogisk påbyggnadsutbildning bör leda fram till en specialpedagogexamen.

I vilken mån lärarutbildningen vid HKr hittills uppfyllt ovannämnda krav kan kanske utläsas i kursutbud och ur tidigare genomförda kursutvärderingar. Genom uppföljningar får man även en bild av hur studenternas synpunkter beaktats.

Undersökningsgruppen

Hösten 2004 är den sista terminen för de första studenterna som examineras enligt den nya lärarutbildningen vid HKr. Det är dessa blivande lärare som ingår i denna undersökning. I Kristianstad skulle det innebära ca 280 blivande lärare med 140 poäng i sin grundutbildning. I deras grundutbildning ingår tre kurser inom det allmänna utbildningsområdet, AU1, AU2 och AU3. Studenterna har möjlighet att sedan välja inom ett utbud av både inriktningar och specialiseringar. Tillgängliga inriktningar och specialiseringar för denna första studentgrupp inom den nya lärarutbildningen finns beskrivna i utbildningsplanen och kan även ses i [Bilaga C](#).

Under planeringsarbetet fann jag det värdefullt att även inhämta undervisande lärares syn på specialpedagogik och specialpedagogisk utbildning varför jag beslutade att även genomföra en enkät i denna grupp.

101 enkätsvar från studenterna visade sig vara fler studenter eftersom några valt att tillsammans avge svar. 32 undervisande lärare har lämnat svar. Det är 13 från BET, Beteendevetenskap, 12 från HUSA, Humaniora och samhällsvetenskap samt 7 från MNA, Matematik och naturvetenskap.

Drygt 101 svar av ca 280 möjliga kan tyckas representera en för liten andel för att beakta inkomna svar. Å andra sidan representerar de en mängd synpunkter som borde ha ett stort värde och tilldelas betydelse som en fokuserad utvärdering. Hur man värderar avspeglar också vilken respekt man visar deltagande studenters synpunkter.

Samtliga inriktningar ([Bilaga C](#)), valbara VT 2002 och HT 2002, representeras i svaren. Svaren fördelade på respektive inriktning enligt

LEUT/38st av 79 (48 %)	FRSK/17st av 54 (31 %)	BLLR/19st av 50 (38 %)
BLMN/13st av 51 (25 %)	SPSK/13st av 52 (25 %)	
NASK*/1st av (uppgift saknas)		

*NASK fanns som inriktning endast under VT 2002 och togs sedan bort, för få sökande.

Siffror inom parentes visar andelen av samtliga registrerade på respektive inriktning i augusti 2004. Att studenter besvarat tillsammans syns således inte i denna siffra

Arbetsgång

Genast efter beslutet för ett år sedan om tilldelning av strategiska medel började planeringsarbetet. Enkätens frågor skulle formuleras. Det krävde information om utbildningens uppbyggnad med ingående kurser och olika valmöjligheter som erbjudits studenterna. Lärarkansliet var mycket behjälplig i denna del.

En webbsida publicerades för att underlätta arbetet och möjliggöra för min ämnesgrupp att följa utvecklingen samt inkomma med synpunkter.

Båda enkäterna bearbetades och omformulerades ett flertal gånger innan de slutligen publicerades i oktober 2004. Studenterna informerades i samband med ett par föreläsningstillfällen under höstterminen.

Handledare i studenternas examensarbeten ombads informera och påminna studenterna att besvara enkäterna. TV-monitorer informerade om enkäten och webbadressen. Meddelande publicerades även på webbsidan för AU3-kursen. Information fanns på olika anslagstavlor.

HKr använder Luvit för att utforma och publicera enkäter vid t.ex. utvärdering av kurser. Det föll sig därför naturligt att använda Luvit som också kan bearbeta och sammanställa resultaten. Sammanställningar kan göras olika avancerat men tidsaspekten sätter gränser för hur omfattande bearbetningen kan göras.

Enkäten till studenterna använder graderingsskalor med utrymme för kommentarer. Skala 1-6 där 1 är lägsta/sämsta värde och 6 högsta/bästa värde. Det var viktigt att ge möjlighet till kommentarer. Respondenternas egna formuleringar ger en mer varierad och intressant bild än om ett begränsat antal alternativ givits att ta ställning till. Mångfalden formuleringar för att ge uttryck för synpunkter omkring ett specifikt begrepp eller en frågeställning kan också stimulera till reflektion genom att läsa ”bakom raderna”. Det visade sig att en riklig mängd synpunkter strömmade in. Jag betraktar detta som ett mycket värdefullt material.

Tolkningen av graderingsresultaten skulle kunna vara för värdet 1 *mycket stora brister*, värdet 2 *stora brister*, värdet 3 *brister*, värdet 4 *tillgodoses*, värdet 5 *tillgodoses väl* och värdet 6 *tillgodoses mycket väl*.

Resultat

Resultaten från de båda enkäterna sammanställs var för sig. Både sammanfattande sammanställningar och i några fall kategoriindelade sammanställningar görs. Det kan i en vidareutvecklad analys vara intressant att se om det skiljer i studenternas uppfattningar beroende på vilka val de gjort. Det kan också vara intressant att se om och hur det skiljer i uppfattningar mellan undervisande lärare vid olika institutioner.

Resultaten nedan är dels beskrivande och ger en bild av hur svaren faktiskt framträder i materialet. Citat ur materialet belyser olika uppfattningar. Vid genomläsningen av materialet söker

jag skapa tankestrukturer. Det gäller främst svaren som lämnats av undervisande lärare. Tankestrukturer är viktiga då de kan hjälpa till att tolka, förstå och kanske i viss mån förklara. Dessa tankestrukturer presenterar jag i anslutning till citaten och blir därmed en personlig tolkningsstrategi. Mina tolkningar är naturligtvis färgade av min bakgrund, min kunskap samt mina erfarenheter och därmed otvivelaktigt subjektiva. Jag ansvarar helt själv för dessa. Jag vill betona att ingen annan än undertecknad kan lastas varken för avsikter eller för tolkningar.

Studenternas uppfattningar och synpunkter

I tabellerna nedan kommer jag att använda ”spu” som förkortning för specialpedagogisk utbildning. Medelvärde förkortas till mv. Några av studenternas kommentarer läggs i anslutning till respektive tabell. Samtliga kommentarer läggs i bilaga men där namn nämnts tas dessa bort. Studenterna har besvarat enligt en graderad skala där 1 är lägsta/sämsta värde och 6 högsta/bästa. Antal är i stort sett lika med procent (ca 100 svar).

Först redovisas studenternas svar angående det allmänna utbildningsområdet (AU), därefter följer inriktningarna samt specialiseringarna.

Tabell 1. Hur väl upplever du att du fått specialpedagogisk utbildning?

Fråga	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
... under AU1	1,6	56	32	9	2	0	1	1	101
... under AU2	1,8	45	34	17	5	0	0		101
... under AU3	2,6	14	42	23	16	6	0	0	101

Kommentarer: 44 har kommenterat.

Det lilla vi har läst om specialpedagogik går inte att räkna, det känns som om vi inte har fått någon. – Allting kom nu till slutet och då blev det alldeles för mycket på för kort tid att läsa. Dåligt med lärarhandledda lektioner vi får ingen feedback. – en föreläsning i au3 räknar jag inte som specped utbildning. – Jag kan knappt se att det förekommit alls, ändå har vi bett om att få det eftersom det är en så viktig del. – har varit alldeles för mycket forskning För lite specialpedagogik och mobbning m.m. – Jag tycker inte att vi har fått mycket alls av specialpedagogik. Det är nog de som har valt specialiseringar med detta i så fall. – Hade jag inte valt specialpedagogik som specialisering så hade jag känt att jag inte fått någon under min utbildning. ([Bilaga D](#))

Tabellen visar i siffror hur man upplevt sig få ”spu” under de allmänna utbildningsområdena. Medelvärdet hamnar långt (2,6) eller mycket långt (1,6) under det mittersta värdet (3,5). 79-88 % av studenterna upplever stora till mycket stora brister under AU1-2. Upplevelserna varierar mellan tillgodoses väl (6 % av studenterna) och mycket stora brister (14 % av studenterna) avseende AU3.

Kommentarerna visar att studenterna upplever brister när det gäller ”spu” men flera skriver att det funnits inslag till en viss del under AU3. Man kan konstatera att studenterna upplever att grundutbildningen inte tillgodoser *specialpedagogisk utbildning* i denna del så som förväntas och önskas.

Tabell 2. Hur väl upplever du att du fått specialpedagogisk utbildning under din valda inriktning?

Termin	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
VT 2002	2,3	27	38	25	4	2	4	1	101
HT 2002	2,2	29	39	24	3	3	3		101

Kommentarer: 26 har kommenterat.

Dessa kurser innehöll åtminstone relevant litteratur. – Inriktningen har varit bra, men jag kan inte påstå att vi har haft mycket specialpedagogik. Däremot har vi haft NO-ämnena. Själv tycker jag att specialpedagogik är mycket viktigare. – Jag kan inte komma ihåg att vi fick något alls under inriktningen. – kan inte minnas att vi läste något. – I

viss mån fanns det nog lärare som påpekade att det finns elever med behov av speciellt stöd, men vi fick aldrig reda på vilket sätt vi kan "hjälpa" dessa. – Under inriktningen läste vi litteratur och diskuterade den både i grupper och helklass med lärare. Yrkesverksamma lärare har kommit till högskolan för att berätta hur de arbetar för att möta elevers olika behov. Det har dock inte varit så mycket som det borde. ([Bilaga E](#))

Studenterna tycks nöjda med sina valda inriktningar men framför samtidigt att det specialpedagogiska inslaget varit för litet. Någon menar att specialiseringskursen (spa180) borde vara obligatorisk. Inte heller i denna del når tabellens siffror upp till ett medelvärde. Drygt 90 % av studenterna upplever brister till mycket stora brister avseende hur de får specialpedagogisk utbildning i sin inriktning.

Specialiseringskurser ([Bilaga C](#)) som funnits HT 2003 är EDU123-20p-1st, SSPA01-20p-27st, PDA193-20p-8st, SSUA01-10p-17st, SUA11-10p-8st, SENA01-10p-6st, SBFA01-10p-6st, SMUA01-10p-6st, IMAB01-10p-1st, INAB01-10p-1st, SKEB01-5p-0st, SBIB01-5p-0st, SMSA01-10p-12st och SMNA01-10p-4st. Studenterna kan välja 1-3 kurser. Bokstavsbezeichnungar och siffror står för Kursbezeichnung-antal poäng-antal studenter. Som en test har sammanställning gjorts för respektive specialisering denna termin. Det innebär att mer information för analys finns i denna del jämfört med VT 2004.

Tabell 3. Hur väl upplever du att du fått specialpedagogisk utbildning i denna kurs?

Specialisering	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
HT 2003 20p/10p	3,5	17	22	14	7	11	26	4	101
HT 2003 10p/5p	3	18	14	17	9	7	8	28*	101
HT 2003 5p	3,6	6	5	2	2	6	7	72*	101

* Kan bero på att de valt 20 eller 10p.

Kommentarer: 26 studenter har kommenterat denna fråga.

Jag har svårt att säga att den kursen var specialpedagogiskt inriktad. – Det känns väldigt bra att jag gick pedagogisk mångfald för där fick jag det som alla borde få nämligen specialpedagogik. – Det har varit den mest lärorika terminen inom detta område. – Hela kursen uppbyggd på specialpedagogik. Mycket bra! – Inget alls här. Jag kan inte få bort markeringarna. – Att kombinera bild tillsammans med ma är ett superbra val. ([Bilaga F1](#)).

Många kommentarer speglar en positiv upplevelse av den valda specialiseringen. Tabellen speglar upplevelserna i siffror. Den specialpedagogiska utbildningen inom specialiseringskurserna har tillgodosetts mycket väl eller med mycket stora brister. Några skriver att de har markerat fel och inte kunna ändra svaret. Ett problem här har varit att specialiseringarna är olika omfattande, från 5 poäng till 20 poäng, och det kan ha inneburit svårighet att fylla i rätt. Ingen hade valt kurser om 5 poäng.

Specialiseringskurser ([Bilaga C](#)) som funnits VT 2004 är IIMA02-10p, SMAA01-10p, SMSA01-10p, SFAA01-10p, SNAA01-10p, SSUA21-10p, SREA01-10p, SHIA01-10p, SSHA01-20p, SIDA01-10p, SIDA11-10p, SIDA21-10p, SPA180-20p, PDA194-20p och SMKA01-20p. Studenten kan välja 1-2 kurser.

Tabell 4. Hur väl upplever du att du fått specialpedagogisk utbildning i denna kurs?

Specialisering	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
VT 2004 20p/10p	2,9	30	16	14	9	7	15	10	101
VT 2004 10p	2,9	23	11	6	5	6	11	39*	101

* Kan bero på att de valt 20p.

Kommentarer: 37 studenter har lämnat kommentarer här.

Språk möjligheter och hinder en utmärkt kurs att få förberedelser inför specialpedagogisk utbildning. – Jag har svårt att säga att den kursen var specialpedagogiskt inriktad. – Det är här man har fått ut något om sin utbildning, ämnen som är relevanta för oss i vår kommande yrkesroll. – Lite lite var kurserna inriktade mot specialpedagogik. –

Pedagogisk mångfald var verkligen en kurs där jag fick mycket av det jag saknat tidigare. – Under dessa kurser har det bara varit fokus på ren faktakunskap ... [Bilaga F2](#).

Resultatet är liknande för denna termins specialiseringskurser. Dock kan man skönja upplevelsen av specialpedagogisk utbildning inom kurserna som något lägre än föregående om man ser till medelvärdet.

Enkätens avslutande frågor gäller några allmänna frågor om utbildningen och redovisas nedan. Resultaten kan vara av värde för dels de som arbetar med utformning av lärarutbildningen och dels de som är kursansvariga inom lärarutbildningen.

Tabell 5. Hur väl förberedd upplever du att du är för att...?

Fråga	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
... möta alla barn i en ”skola för alla”?	3,8	2	12	24	31	27	5		101
... arbeta i arbetslag?	4,7	0	4	11	25	35	25	1	101

Kommentarer: 48 har kommenterat första frågan.

Vi SKA möta alla elever där de befinner sig, men har vi fått lära oss HUR? – Jag är absolut inte väl förberedd! – Jag har en förståelse och en beredskap, men känner att det är en otroligt stor utmaning som jag känner mig något osäker för hur jag som lärare ska klara av det. – Det är tur jag har valt de kurser jag har. Annars hade det varit noll. – tack vare kursen – Väl förberedd inte minst tack vare givande VFU placeringar.

Kommentarerna visar att studenterna tycks sätta stort värde på sina valda kurser samtidigt ger de uttryck för att ”man blir aldrig fullärd” och att det också är viktigt att skaffa sig erfarenhet. 85 % av studenterna upplever sig väl till mycket väl rustade att arbeta i arbetslag. 63 % upplever sig också rustade att möta alla barn i en ”skola för alla”.

Beroende på intresset för specialpedagogiska frågor påverkas engagemanget för att t.ex. delta i denna enkäten och även hur man ser området som ett viktigt kompetensområde. Hur man värdesätter sin utbildning kan påverkas av hur man lyckats tillgodogöra sig innehållet. Hur studenterna lyckas tillgodogöra sig innehållet är upp till respektive kursansvarig att bevaka. Det finns många faktorer som inverkar och det är viktigt att reflektera omkring dessa. Jag väljer att endast antyda och kommer inte att ge mig in i en djupare analys.

Tabell 6. Intresse för specialpedagogiska frågor och betyg på utbildningen.

Frågor	mv	1	2	3	4	5	6	?	s:a
Vilket intresse för specped frågor har du?	5,2	1	0	8	13	26	50	3	101
Vilket betyg sätter du på din utbildning?	3,5	3	15	29	36	15	1	2	101

Kommentarer: 33 respektive 51 har kommenterat frågorna.

Anser mig inte ha så stort tålamod med dessa barn. – Jag är inte så väldigt intresserad av specialpedagogik, men vill ändå ha en viss grundläggande kompetens. – Jag har fått ett större intresse av det i min specialisering. – Det är därför det är så sorgligt att det inte förekommer i utbildningen förutom i en specialisering. Anledningen till att jag inte valde den specialiseringen var att vi fick veta att den inte gick att tillgodoräkna sig ifall man vill fortsätta utbilda sig till specialpedagog i framtiden. – Jag värnar mycket om de barn som kommer utanför ramen för de målen som skolan satt upp. – Skolans uppdrag handlar om att möta alla elever.

Det finns några kurser som väger upp vår utbildning från en etta till en tvåa. – Alldeles för lite om de minsta barnen. – Känner att AU områdena har varit något luddiga. – Inriktning och specialisering har gett mest. Det märks att vi varit de första som går den nya lärarutbildningen, allt känns inte riktigt genomtänkt! – Jag har lärt mig otroligt mycket och utvecklats positivt. Jag är faktiskt på det hela rätt nöjd. – Inga har lyssnat på tidigare utvärderingar så varför skulle någon göra det null! – [Bilaga G](#).

Engagemanget för att kommentera sin utbildning har varit stort då 51 studenter har givit sina synpunkter här. Kommentarererna ger en bild av hur den nya lärarutbildningen kan upplevas och samtliga kommentarer kan läsas i [Bilaga G](#).

Intresset för specialpedagogiska frågor har varit mycket stort (5,2 hos studenter som besvarat enkäten. Kan man då dra slutsatsen att intresset är lågt bland dem som inte deltagit i denna undersökning? Kan man anta att de studenter som deltagit i denna undersökning har ett större engagemang för sin utbildning? Betyget på utbildningen enligt enkätens studenter ”normalfördelas” och ges medelvärdet 3,5.

Avslutningsvis visar enkätsvaren att 20 % upplever att *den specialpedagogiska utbildningen* i lärarutbildningen är tillräcklig medan 80 % anser att den är otillräcklig. Bland kommentarerna hos dem som svarat tillräckligt anger de sitt val av specialisering som skäl ”annars hade jag fyllt i otillräcklig”. Å andra sidan kan man uppleva den som otillräcklig trots val av specialisering ”då har jag ändå läst pedagogisk mångfald”.

Undervisande lärares uppfattningar och synpunkter

32 undervisande lärare har besvarat enkäten. Följande institutioner är representerade genom svar: BET – 13 svar, HUSA – 12 svar och MNA – 7 svar.

Syftet med att publicera denna enkät var att det är viktigt att få undervisande lärares tolkning av begreppet specialpedagogik och specialpedagogisk utbildnings plats (upplevda berättigande) i lärarutbildningen. Attityder och förhållningssätt har en avgörande betydelse för vilka val och prioriteringar som görs.

Resultaten redovisas dels i tabeller och dels genom utvalda citat i anslutning. Samtliga svar avseende specialpedagogisk utbildning kan även läsas i [Bilaga H](#).

Tabell 7. Uppfattningar om specialpedagogik och specialpedagogisk utbildning.

Fråga	Ja	Nej	Ej besvarat
Behövs specialpedagogik som kunskapsområde enligt din uppfattning?	24	6	2
BET 13st	11	2	
HUSA 12st	8	3	1
MNA 7st	5	1	1
Anser du att det finns ett behov för att ge ”spu” mer utrymme i lärarutbildningen?	13	13	6
BET	8	4	1
HUSA	4	6	2
MNA	1	3	3
Anser du att lärarutbildningen vid HKr ger ”spu” det utrymme som styrdokumentet kräver/förväntar?	12	11	9
BET	5	5	3
HUSA	5	4	3
MNA	2	2	3
	Totalt 32		

Kommentarer: 32 har kommenterat specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen.

Jag ser inte specialpedagogik som ett särskilt kunskapsområde. – Har inte full överblick över utbildningen. – Fokus måste ligga på pedagogisk utbildning, i detta inryms naturligtvis specialpedagogiska inslag. Det är viktigt att inse att studenterna ska bli pedagoger inte specialpedagoger. Att vara pedagog kräver viss insikt i specialpedagogiska frågor men det måste vara de pedagogiska frågorna som står i fokus och då blir det alldeles för snävt att avgränsa och rikta ett allt för starkt fokus mot specialpedagogik. – Tycker absolut att det ska finnas med, dels som obligatoriskt moment i utbildningen men också som en valbar kurs. – Alla individer är i behov av specialpedagogik. – Utgångspunkten

tycks vara att "alla kan lära sig allt" om bara "rätt metod" används. Eftersom denna utgångspunkt är objektivt felaktig är specialpedagogiska inslag skadliga. - Vare sig man arbetar som specialpedagog eller inte är detta kunskaper man har stor nytta av i sin roll som pedagog. – Enligt mitt sätt att se det hela bör specialpedagogisk utbildning i första hand utformas som en fortbildning för redan utexaminerade lärare. Lärarutbildningen idag utgår i alltför hög grad från särfallen i stället för att koncentrera sig på normalfallen, vilket bl.a. tränger ut baselementen i utbildningen (ämneskompetens, allmändidaktik och ämnesdidaktik). Något ökat inslag av spec.ped. är inte av nöden i nuläget, snarare tvärtom. – Borde komma in mer tydligt inom alla områden och enligt styrdokumentet. Som inriktning och fler specialiseringar. Mycket viktigt att det tydligt behandlas inom varje AU så att verkligen alla lärare garanteras få denna utbildning. – Har inte kompetens att uttala mig. – Det skulle vara ett större samarbete mellan de olika ämnena i lärarutbildningen. – nej jag ser inte specialpedagogisk utbildning som ett kunskapsområde för sig ... - Den bör vara synliggjord på alla nivåer. [Bilaga H](#).

De flesta, 24 mot 6, anser att specialpedagogik behövs som kunskapsområde. Två svara att de ej vet. Svaren skiljer ej mellan institutionerna.

Däremot råder det olika uppfattningar om utrymmet för specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen. Inom MNA framförs att specialpedagogiska inslag till och med kan vara "skadliga". Betraktar man utifrån ett konkurrensperspektiv mellan ämnesgrupper kanske man är mer benägen att svara att det inte behövs mer utrymme. Betraktar man utifrån ett perspektiv där specialpedagogisk utbildning kan ges inom ämnets ram kanske man är mer benägen att svara det motsatta. Det är i denna del det är viktigt att vara vaksam på det egna förhållningssättet med bakomliggande motiv och vad uppdraget innebär och i nästa steg hur det kan uppfyllas. Det är också viktigt för verksamheten och organisationen att tillvarata kompetens så att specialpedagogisk utbildning inte ges av den som saknar kompetens och därmed riskerar att utbildningen blir "skadlig".

Innebörden i *specialpedagogisk utbildning* betraktas i denna undersökning som

- en definition i tiden utifrån hur verkligheten konstrueras för tillfället
- behandlar metoder och/eller teorier
- hör till specialpedagogutbildningen

Samtliga betraktelsesätt återfinns inom BET medan HUSA och MNA företrädesvis beskriver med metoder och teorier. Synpunkter framförs att man bör se mer till läraruppdraget i sig än som ett moment med poängtal.

Kommentarerna ger en något annorlunda tankestruktur för sortering av svaren. *Specialpedagogisk utbildning* kommenteras som

- konkurrent till pedagogiken eller annat ämne
- lärarutbildningens innehåll där helhetsgrepp och samarbete efterfrågas
- kategorisering av elever
- tidsrelaterat enligt ovan
- en påbyggnadsutbildning

Synpunkter framförs att normalitetsbegreppet behöver diskuteras i syfte att bestämma vilka "allmängiltiga kunskaper" som "en lärare kan ta på sig". Många kommentarer behandlar lärarutbildningens innehåll och visar på ett stort engagemang i denna fråga.

Kommentarer: 31 har kommenterat Vad innebär specialpedagogisk kompetens enligt dig. Förmågan att möta alla elever och ge dem relevant stöd i sin lärandesituation. – En kunskapskontrollfråga som jag inte vill utsätta mig för. Den är t.ex. ett bra exempel på hur pedagoger kan peka ut och skapa s.k. särskilda behov. – Detsamma som pedagogisk kompetens i ett enskilt "fall". – Särskild kompetens att hantera udda avvikande behov.

Kan innehålla kompetens att diagnostisera, analysera och hantera. – Målet med lärarutbildningen är, som jag ser det, framförallt att studenterna utvecklar pedagogisk kompetens.

Specialpedagogisk kompetens kan för den ene innebära tvärvetenskaplig kunskap och för den andre att man fått sådan utbildning på pappret. Flertalet kommentarer ger tolkningen pedagogisk kompetens att möta alla barn och ge relevant stöd.

Kommentarer: 31 har svarat på frågan Vad skiljer specialpedagogik från pedagogik?

En fråga man enligt min mening kan lämna bakom oss. Jag vill se dessa ämnesbeteckningar som historiska inte som något vi ska ta med oss in i den nya lärarutbildningen. – inget om jag ser det ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv!!! – Specialpedagogikens villfarelser är ett specialfall av pedagogikens. – Djupare specifika kunskaper som kan utveckla barns lärande utifrån deras svårigheter såsom handikapp, läs- och skrivsvårigheter, beteendestörningar mm.

Flera svarar att specialpedagogik är en del av pedagogiken eller ingår i pedagogiken. Samtidigt menar andra att flera olika discipliner ingår i specialpedagogik såsom pedagogik, didaktik, medicin, sociologi och psykologi. Man kan fråga sig om specialpedagogik är en del av pedagogiken eller pedagogik en del av specialpedagogiken? Själv vill jag betrakta båda områdena som fristående men samverkande ”markvinnare”.

Begreppet specialpedagogik – en tankestruktur.

Begreppet definieras i denna undersökning enligt fyra huvudlinjer.

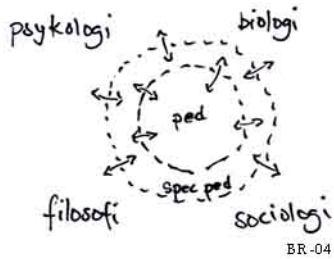
Specialpedagogik ...

1. är hur man arbetar med barn i behov av stöd
2. hur den förhåller sig till pedagogiken
 - 2.1. positiv ansats
 - 2.2. negativ ansats
3. definieras som tvärvetenskaplig
4. finns ej, ovilja/motstånd att definiera begreppet

Inom BET kan samtliga huvudlinjer skönjas i hur man ser på specialpedagogik. HUSA och MNA definierar företrädesvis enligt hur man arbetar med barn i behov av stöd.

Både HUSA och MNA lyfter fram de begåvade barnen och deras behov. Barn ska ges stimulans efter sina individuella behov. Barn som befaras inte nå målen har rätt till stöd. Frågor som därmed uppstår blir: Är dessa barn specialpedagogikens ansvarsområde eller pedagogikens? Hur uttalad är rätten för de begåvade barnen att få sina behov tillgodosedda? Vems ansvarsområde är det? Vad innebär att ”möta alla barn”?

Med samverkande markvinnare menar jag områden som hela tiden utvecklar kunskap och vinner erfarenhet som omsätts på olika sätt. Utifrån mitt pedagogiska och specialpedagogiska perspektiv ser jag pedagogiken som kärnan omgiven av specialpedagogiken eller uttryckt på ett annorlunda sätt i ständig samverkan mellan de båda genom kanaler likt i universum. Kanaler som kan ge tillträde till kunskap. Specialpedagogiken har även liknande kanaler till andra vetenskaper som filosofi, religionsfilosofi, sociologi, organisationssociologi, psykologi, psykiatri, medicin, biologi, biokemi med flera. Man ger och tar, samverkar och utvecklar. Se figur ”SpecPed” nedan.

Avslutningsvis följer några citat angående tillägg.

Kommentarer: 18 har svarat på frågan Något du önskar tillägga?

Detta skulle vara intressant att diskutera på en u-sektorträff. – Inte särskilt bra enkätfrågor. dessa kan inte ge särskilt mycket information. De framstår som mycket tendentiösa, man ser vart ni vill komma. – Om det skall satsas på det som för närvarande kallas specialpedagogik så måste det omfatta fler områden än att läsa och räkna, t.ex. motorisk förmåga, hälsa, självförtroende. Specialpedagogik är oerhört ensidigt som det nu är, litteraturlistan i kurserna likaså. Stor eländesfokusering, inte hälsofrämjande eller innehållande empowerment. – Skandal att nästan ingenting finns i utbildningen om läs- och skrivsvårigheter och specifika läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Västvärldens största dolda handikapp! Ännu värre att studenter med 60 poäng spec.ped. inte kan utföra en pedagogisk utredning. Nu måste de läsa en 10-p.kurs på HUSA om detta parallellt med spec.ped. för att få denna kompetens. Bättre samplanering mellan HUSA och BET! – Frågorna är klart riktade, något färgad enkät. Svårt att svara på två kryssfrågor ovan, de om mer och om utrymmet i utbildningen. Jag anser att det behövs mer pedagogik inom lärarutbildningen och att pedagogik skall ha störst utrymme inom lärarutbildningen. Dessutom menar jag att alla lärare behöver vad man skulle kalla spec.ped. kompetens – Bra om en sådan här undersökning kunde bidra till en diskussion av lärarutbildningen i dess helhet.

Som framgår av ovan är variationen i uppfattningar mycket stor omkring specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen. Det måste i sin tur påverka lärarutbildningens utformning. Vem har tolkningsföreträde och vems uppfattning råder tills frågorna är genomdiskuterade? Vilka blir konsekvenserna av det ena eller det andra? De kommentarer som gäller specialpedagogisk utbildning kan läsas i sin helhet i [Bilaga H](#).

Kort sammanfattning av resultaten

I stora drag kan undersökningen sammanfattas med att studenterna upplever stora till mycket stora brister när det gäller hur lärarutbildningen erbjuder och tillgodoser specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen. 80 % av studenterna i undersökningen upplever att den specialpedagogiska utbildningen i lärarutbildningen är otillräcklig.

De uttryckte att de upplevde sig som ”försökskaniner”. De är den första årgången i den nya utbildningen. Trots detta uttrycker flera sig vara nöjda till mycket nöjda med sin utbildning.

Det är i de valda inriktningarna eller specialiseringarna studenterna upplevt att specialpedagogisk utbildning förekommit. I någon mån även under det allmänna utbildningsområdet nr 3, AU3.

De studenter som ingått i undersökningen har haft ett stort intresse för specialpedagogiska frågor. Man kan anta att de också haft ett stort intresse och engagemang för sin utbildning. Man kan därmed undra över den delen studenter som inte deltog. Ansåg de att specialpedagogisk utbildning inte angick dem? Sagnade de engagemang för sin utbildning? Eller upplevde de kanske att de helt enkelt inte hade tid att besvara frågorna? Frågorna får stå obesvarade. Trots att en stor andel av studenterna inte deltog har det kommit in många värdefulla synpunkter och ett omfattande material från de drygt 100 som deltog.

Undervisande lärare har mycket skilda åsikter både avseende begreppet specialpedagogik och i vilken mån specialpedagogisk utbildning bör ingå i grundutbildningen.

Det är viktigt att åter påpeka att specialpedagogisk utbildning inte längre är något enbart för den specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen som leder till specialpedagogexamen!

Specialpedagogisk utbildning är något som varje lärare ska få i sin utbildning (SOU 1999:63; Prop. 1999/2000:135; Utbildningsdepartementet, 2000).

Kommentarer

Här vill jag kort ange områden som kan vara viktiga att snarast ta tag i.

Det är viktigt att ta till vara studenternas synpunkter och utvärderingar. Om det inte redan finns en plan för utvärdering och uppföljning för lärarutbildningen behöver en sådan tas fram. Den ska kopplas till uppdraget och uppställda mål.

Det är viktigt att det framgår av examensbeviset vad som ingår i den enskilde lärarens utbildning.

I anslutning till att specialpedagogisk utbildning ges och utvecklas inom lärarutbildningen måste en plan för hur beräkning och tillgodogörande av poäng ser ut för den som sedan önskar söka till det specialpedagogiska programmet.

Resultaten visar att det finns ett stort utrymme för enskilt tyckande. Styrning och information avgör hur stort detta utrymme kan bli.

Styrningen måste utgå ifrån uppdraget. Innehållet i lärarutbildningen måste planeras utifrån uppdraget. Uppdraget måste vara väl förankrat och inte ge plats för enskilt tyckande. Enskilt tyckande har en annan arena än uppdragets.

Det är viktigt att nyttja befintlig kompetens på bästa sätt. En kartläggning av kompetensbehovet utifrån uppdraget bör göras.

Innehållet i lärarutbildningen – uppdraget – studenternas synpunkter – samverkan mellan institutioner - ...

Hur kan ett ”helhetsgrepp” på lärarutbildningen se ut?

Alla goda ting är tre:

Vad kan jag göra?

Hur gör vi?

Vart vill vi?

Ansvar

Uppdraget

Resultatet

Anställningsbara lärare examinerade vid HKr eller Eftersökta lärare examinerade vid HKr.

Referenser

- Harmer, S., Holgersson, I., Jonsson, A. & Sandström Madsén, I. (2003) *Preliminär rapport till Nämnden för Utbildningsvetenskap från Översynsgruppen mars 2003. Samt: Tilläggsrapport med förslag till åtgärder från gruppen för översyn av lärarutbildningen.*
- HKr, Högskolan Kristianstad. (2004a) *Handbok för lärarutbildare på Högskolan.* Enheten för lärarutbildning.
- HKr, Högskolan Kristianstad (2004b) *Självvärdeing av lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad. Tillsammans mot högre höjder.* Lärarutbildningscentrum, 2004.
- Proposition 1999/2000:135. *En förnyad lärarutbildning.* Regeringen.
- Rudenius B. *En skola för alla kräver specialpedagogisk kompetens.* Att Undervisa. Nr3/2004. SFSP, Svenska Förbundet för Specialpedagogik. 2004. www.sfsp.se
- SOU 1997:108. *Att lämna skolan med rak rygg. – Om rätten till skriftspråket och om förskolans och skolans möjligheter att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter.* Utbildningsdepartementet, 1997.
- SOU 1998:66. *FUNKIS, Funktionshindrade elever i skolan.* Utbildningsdepartementet, 1998.
- SOU 1999:63. *Att lära och leda. En lärarutbildning för samverkan och utveckling.* Utbildningsdepartementet, 1999.
- Utbildningsdepartementet. (2000) *Lärarutbildning.* Faktablad U00.016, maj 2000.

Enkäter

- Enkät/Studenterna <http://www.luvit.hkr.se/eval/pub/45617/>
- Enkät/Lärarna <http://www.luvit.hkr.se/eval/pub/45660/>

Bilagor

- Bilaga A. Lagstiftningskedjan.
- Bilaga B. Utdrag ur Att lära och leda, SOU 1999:63.
- Bilaga C. Inriktningar och specialiseringar.
- Bilaga D. Kommentarer avseende AU1, AU2 och AU3.
- Bilaga E. Kommentarer avseende Inriktning vald VT 2002 och HT 2002.
- Bilaga F1. Kommentarer avseende Specialisering vald HT 2003.
- Bilaga F2. Kommentarer avseende Specialisering vald VT 2004.
- Bilaga G. Kommentarer avseende Betyg på nya lärarutbildningen.
- Bilaga H. Kommentarer av undervisande lärare avseende specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen.
- Bilaga I. Ur Preliminär rapport till Nämnden för Utbildningsvetenskap 2003.

Lagstiftningskedja – Den nya lärarutbildningen.

Beteckning	Namn	Fritzes	Datum
Dir. 1997:054	Lärarutbildningen	Lärarutbildningen	1997-04-23
Länk	En parlamentarisk kommitté ska ge förslag till förnyelse av lärarutbildningen.		
Dir. 1998:047		Lärarutbildningen, tilläggsdirektiv	1998-06-16
Länk	Kommittén ska även ge förslag till utbildning av skolledare för det offentliga skolväsendet. Tiden utsträcks till den 3 maj 1999.		
SOU 1999:063	Att lära och leda.	Att lära och leda	1999-11-17
SOU 1999:63a SOU 1999:63b	<i>En lärarutbildning för samverkan och utveckling. Lärarutbildningskommitténs slutbetänkande.</i> 2000-talets lärare och skolledare måste ha bredare kompetens: Föreslår en ny struktur för lärarutbildningen som består av (1) Allmänt utbildningsområde: gemensamt för alla lärarstudenter, (2) Inriktning: svarar mot det ämne eller kompetensområde som den blivande läraren..		
Prop. 1999/2000:135	En förnyad lärarutbildning.	En förnyad lärarutbildning	2000-06-30
Prop 1999/2000:135 Faktablad	Förslag om en sammanhållen lärarutbildning och kraftigt ökade resurser till forskning och forskarutbildning i anslutning till lärarutbildningen. En ny lärarexamen ska ersätta nuvarande åtta av elva lärarexamina. Denna bör omfatta lägst 120 och högst 220 poäng. Den nya...		
UbU 2000/01:03		En förnyad lärarutbildning	2000-10-25
	Tillstyrker regeringens förslag enligt prop. 1999/2000:135.		
SFS 2000:0830		Högskolelagen, ändring	2000-11-17
Sök SFS	Ändr. 2 kap. 5 a §. Jfr prop. 1999/2000:135.		
SFS 2000:0842		Skollagen, ändring	2000-11-17
	Ändr. 2 kap. 7 §. Jfr prop. 1999/2000:135.		
SFS 2000:1375		Skollagen, ändring	2000-12-29
	Ändr. 2 a kap. 10 §. Nya 2 a kap. 6 a, 6 b och 8 a §§. Jfr prop. 1999/2000:129		
SFS 2001:0023		Högskoleförordningen, ändring	2001-02-16
	Ändr. 3 kap. 7 och 11-13 §§, 4 kap. 17, 19 och 20 §§, 5 kap. 4 §, 11 kap. 4 och 6 §§ samt bl.a. i bilagan. Nya 3 kap. 7 a-c §§, 8 kap. 27 § och 9 kap. 8 §. Jfr prop. 1999/2000:135.		
SFS 2001:0740		Särskilda lärarutbildningar, förordning	2001-10-17
Sök SFS	Jfr prop. 1999/2000:135.		
		Att utveckla lärarrollen	2003-03-19
	<i>Utvärdering av utvecklingsprojekt för lärare.</i> Under närmare fyra år har Skolverket följt skolornas deltagande i projekt som syftar till att utveckla lärarnas yrkesroll och finna nya samverkansformer med högskolan. Här redovisas resultaten av utvärderingen. Se även Lärarutbildningskommitténs slutbetänkande		
Dnr 01-2003:1720	Uppdrag att utverka en kunskapsstrategi.	Skolverket (finns endast som pdf-fil)	2003-11-06

Regeringskansliets rättsdatabas: <http://62.95.69.15/>

Ur Lärarutbildningskommitténs betänkande *Att lära och leda*. SOU 1999:63.

Kommittén vill förstärka skolans samlade specialpedagogiska kompetens genom att föreslå att lärarutbildningen får i uppdrag att utveckla specialpedagogisk kompetens på fyra nivåer.

En första nivå ligger i *det allmänna utbildningsområdet* med generella och för alla lärare, oavsett skolform, grundläggande specialpedagogiska kunskaper.

Den andra nivån svarar *mot inriktning i specialpedagogik*, där vissa blivande lärare kan utveckla en mera specifik kompetens i specialpedagogik. Genom att specialpedagogik som inriktning och/eller som specialisering kombineras med annat ämne/ämnesområde kommer den specialpedagogiska kompetensen att kopplas till ett kvalificerat kunskapsinnehåll också i undervisningsämnena.

Den tredje nivån svarar *mot olika slags specialiseringar* som studenterna kan erbjudas inom området specialpedagogik. Studenter med specialpedagogik som inriktning bör kunna kombinera denna med en specialisering som ger fördjupade kunskaper. Studenter med andra inriktningar kan antingen välja specialisering för att fördjupa sin inriktning med ett specialpedagogiskt perspektiv eller så kan specialiseringen utgöra en breddning av utbildningen. Eftersom det finns ett stort intresse hos verksamma lärare för dessa kunskapsområden bör specialiseringskurserna även vara tillgängliga som kompetensutveckling, bl.a. i form av distansundervisning.

Den fjärde nivån svarar *mot det specialpedagogiska programmet*, vilket behöver utvecklas och förstärkas. Specialpedagogens överordnade uppgift är att identifiera och undanröja faktorer i undervisnings- och lärandemiljöerna som orsakar att elever får svårigheter. Specialpedagogen förväntas – förutom att vara en kompetent pedagog – även ha beredskap för arbete inom en specialpedagogisk funktion med övergripande ansvar för rådgivning, stöd och utveckling av åtgärdsprogram i samarbete med kollegor och med tydlig knytning till skolans ledning. En central uppgift för specialpedagoger är att ge stöd till arbetslag och lärare för att utveckla samverkan och samarbete såväl i arbetslaget som mellan familjen och skolan för att eleven skall få adekvat stöd.

Specialpedagoger får därigenom en central funktion i skolans kvalitetsarbete, i uppföljning och utvärdering av den mål- och resultatstyrda skolan.

Det specialpedagogiska programmet bör även fortsättningsvis vara en påbyggnad på en grundläggande lärarutbildning och omfatta 60 poäng. Alla kurser skall därför vara på fortsättnings- och fördjupningsnivå.

Kommittén bedömer det som angeläget att de sökande har minst tre års yrkeserfarenhet.

(sid. 24-25)

Inriktningar: VT/HT 2002

Lek utveckling Lärande (LEUT)
Fritid och skola i ett helhetsperspektiv (FRSK)
Barnets lärande – Lärarens roll, sv/so (BLLR)
Barnets lärande – Lärarens roll, ma/no (BLMN)
Natur och Skapande (NASK) fanns endast första året
Språk och Skapande (SPSK)

Specialiseringar HT 2003

Educare (EDU123)
Pedagogisk mångfald (SSPA01)
Lek i pedagogiska miljöer (PDA193)
Språk och utveckling 1 (SSUA01)
Språk och utveckling 2 (SSUA11)
Engelska (SENA01)
Bild och form i pedagogisk verksamhet (SBFA01)
Musik (SMUA01)
Matematik 7-12 år (IMAB01)
Naturvetenskap 7-12 år (INAB01)
Kemin i vardagen (SKEB01)
Humanbiologi (SBIB01)
Matematik för barn med särskilda behov (SMSA01)
Barns förståelse för av ma/na (SMNA01)

Specialiseringar VT 2004

Matematik, fördjupning (IIMA02)
Ma för yngre barn 4-8 år (SMAA01)
Ma för särskilda behov (SMSA01)
Upptäck i naturen, växter ... (SFAA01)
Rymden, vädret, landskapet (SNAA01)
Språkutv möjligheter och hinder SSUA21)
Religionskunskap (SREA01)
Historia (SHIA01)
Samhällsorienterande ämnen (SSHA01)
Rörelse och idrott (SIDA01)
Idrott och hälsa 1-10p (SIDA11)
Idrott och hälsa 11-20p (SIDA21)
Pedagogisk mångfald (SPA180)
Lek i pedagogiska miljöer (PDA194)
Mobbing och konflikthantering SMKA01)

44 har svarat på frågan

- Au3, dåligt av högskolan att "slänga" in lite specialpedagogik sista terminen i synnerhet när ingen tid finns till reflektion och bearbetning. Lärarutbildningsansvariga i Kristianstad borde skärpa sig ordentligt, har de överhuvudtaget någon koll på hur utbildningen ser ut?
- Dessa kurser har varit under all kritik! Det har varit svårt, ibland nästintill omöjligt att koppla samman det vi läst till min inriktning och helt ärligt så har många av dessa AU-poäng känts totalt värdelösa och utan mening för min kommande yrkesroll.
- AUdelen i vår utbildning har varit under all kritik, få delar av AUutbildningen har varit relevant för mitt kommande yrke. Specialpedagogik hade i högsta grad varit relevant för mig.
- Jag tycker inte jag fått någon specialpedagogisk utbildning mer än från SPA 180 och det lilla vi haft i AU 3. Jag är tacksam att jag valde den specialiseringen för den har gjort att jag fått mer insikt i specialpedagogik.
- Det lilla som vi har läst om specialpedagogik går inte att räkna, det känns som om vi inte har fått någon.
- väldigt lite hade varit intressant med merav det
- Allting kom nu till slutet och då blev det alldeles för mycket på för kort tid att läsa. Dåligt med lärarhandleda lektioner vi får ingen feedback.
- en föreläsning i au 3 räknar jag inte som specped utbildning.
- Det bör vara mycket mer specialpedagogik!!!! Ska vara obligatoriskt.... Högskolan i Kristianstad verkar inte inse att det finns barn med särskilda behov då det är så lite om detta i utbildningen... Vi vill även läsa om detta inom förskolan ock inte bara i skolan!!!!
- Jag kan knappt se att det förekommit alls, ändå har vi bett om att få det eftersom det är en så viktig del
- Inte förrän jag nu håller på att läsa AU3 förstår jag syftet med AU1. Lite tidigt att "skrämna" upp nya studenter om att de ska forska när det inte händer förrän AU3. Hade inte jag läst specialiseringen "Pedagogens mångfald" hade jag aldrig fått så mycket kunskap kring Specialpedagogik som jag nu anser att jag har
- Rörigt för oss studenter. Information som ständigt ändrades. Dålig uppföljning.
- I Au3 handlar vårt arbete om specialpedagogik. Jag tycker att det ska vara mer om detta i allas lärarutbildning
- Det enda jag kommer ihåg från AU2 är att man inte ska köpa blommor i en fruktaffär. Jag menar genteknik, hallå, det finns väl viktigare saker.
- Saknar diskussioner, har endast läst en bok och så har det inte varit mer med det!
- Har varit alldeles för mycket forskning För lite specialpedagogik och mobbning m.m.
- Här har vi bara sysslat med forskning som ingen förstår. Vi kommer nog inte att fortsätta forska så släng in lite spec ped, konflikthantering och annat matnyttigt
- Alldeles för lite specialpedagogik! Detta är något som jag anser att alla behöver, så det skulle ingå betydligt, betydligt mycket mer!
- Jag tycker inte att vi har fått mycket alls av specialpedagogik. Det är nog de som har valt specialiseringar med detta i så fall.
- jag tycker inte vi har fått något inom detta de första två Au inte förrän nu och då är det bara en liten del av kursen
- Anser mig inte att jag har fått någon specialpedagogisk utb. under mina AU terminer. Om man inte valt ngn specialisering i inriktning mot detta hade det mer eller mindre varit obefintligt
- Jag kan itne tycka att au perioderna givigt speciellt mycket, däremot har specialiseringen pedagogisk mångfald varit ypperlig, den kunde varit en AU kurs enligt mig.
- Jag tycker att mycket som vi gör i AU delarna kunde strykas och att vi koncentrerade oss mer på hur allt fungerar ute på fältet istället. T.e.x. Få mer insyn i hur man startar upp en 1:a klass. Det är inte lätt att komma ut som ny lärare och inneha alla dessa komponenter som krävs för att vara klassföreståndare för en klass. Det är mycket som ska fungera när man kommer ut!!!
- Kommer inte riktigt ihåg hur det var i AU1, i Au2 fanns det inget eller mycket lite, i AU3 har vi haft lite än så länge- har nu några böcker om specialpedagogik.
- Har på sin höjd nämnt barn med behov av särskilt stöd
- Vad jag kan minnas har det inte behandlats specialpedagogik i de tidigare au-terminerna.
- Vi har haft enstaka litteratur, men inte diskuterat alls i den omfattning som vi borde ha gjort. Kanske inte för framtida pedagogers skull, utan för elevernas skull!
- AU1-ingen specialpedagogik vad jag minns AU2-ingen specialpedagogik vad jag minns AU3-en bok: Atterström - Brister eller olikheter... finns på litteraturlistan så den har jag läst
- Au 3 behandlar specialpedagogik till viss del
- man kan undra vart tyngdpunkten ligger är det inte viktigare för oss att få denna kunskapen istället för att läsa till exempel genteknik. Enligt min mening är det viktigare att kunna möta de barnen jag kommer att träffa på än att kunna ha de diskussion om genteknik.
- Jag tycker det är vidervärdigt att påstå att vi under AU får specialpedagogisk utbildning. Som tur var fanns det som en varlbar kurs när vi själva fick välja.

- Au3 förtjänar inte en tvåa men vi hade ju en bok om det. till skillnad från au2 där det borde vara en nolla.
- Önskar att det kunde vara mer litteratur angående bokstavs barn t.ex eftersom man möter dem ute i praktiken
- Hade jag inte valt specialpedagogik som specialisering så hade jag känt att jag inte fått någon under min utbildning
- det är först i Au3 som det har fått utrymme
- Jag tycker att vi har fått bättre information under AU 3 men jag skulle gärna velat ha mer. För det är inte alltid så lätt att kunna välja det som en valbar kurs under terminerna, men jag tycker att det ska finnas möjlighet att få kunskap om detta ändå.
- Anser att vi inte fått någon som helst specialpedagogisk utbildning under AU 1,2,3
- Au utbildningarna har haft mer tematisk inriktning än vad jag trodde från början. Au3 tycker jag borde finnas mer utrymme för specialpedagogik och almäningsplikt info...
- tycker en av dess Au kunde vara helt ägnade åt specialpedagogik.
- Vi undrar lite över vad vi egentligen har läst dessa terminer. Det har varit en massa flum,flum.Ett riktigt dåligt utnyttjande av vår tid och av våra och skolans pengar!!!!!!
- AU1 kommer jag inte ihåg så mycket av det var bara mest rörigt
- Man undrar ibland om au varit genomtänkt. Au2 hade en del om tvärvetenskaplig forskning och då mycket om genteknik. Detta är skamligt när vi kunnat få lära oss om konflikthantering, bemötande av barn med eller utan svårigheter m.m. Kanske hade det varit läge att stoppa in första hjälpen här?! Jag förstår inte hur man kan få ha en lärarutbildning utan att ha som OBLIGATORIUM att alla ska ha vetskap om första hjälpen...
- Det behövs mycket mer. Det är dåligt att det har blivit så pass lite information och undervisning om specialpedagogik
- dåligt innehåll som många gånger legat mil från verkligheten ute i skolan

Inriktning vald VT/HT 2002. 26 har svarat på frågan

— dessa kurser innehöll åtminstone relevant litteratur.

— Kursen med NN m fl

— Inriktningen har varit bra, men jag kan inte påstå att vi har haft mycket specialpedagogik. Däremot har vi haft NO-ämnen. Själv tycker jag att specialpedagogik är MYCKET viktigare.

— Jag kan inte komma ihåg att vi fick något alls under vår inriktning

— Mycket duktiga lärare. Många trevliga stunder tillsammans med dessa lärare på mna huset!!!

— kan intye minnas att vi läste något...

— Inriktningen var en av de bästa terminerna inom lärarutbildningen mest för att vi då hade NN som lärare

— I viss mån fanns det nog lärare som påpekade att det fanns elever med behov av speciellt stöd, men vi fick aldrig reda på vilket sätt vi kan "hjälpa" dessa.

— Mest under kurs ma/na.

— mest inriktat på annat men lite fick vi.

— Jag valde matematik/svenska under inriktningarna, borde varit med som alternativ till inriktningar... Lite mer specialpedagogik här, men på tok för lite ändå!

— TYcker inte att det var mycket utan detvar annat som togs upp, dock inte ointressanta saker, men jag saknade det ändå.

— Det har inte varit mycket inom inriktningarna heller, tyvärr.

— ingen eller mycket lite specialpedagogisk utbildning under inriktningen vad jag kommer ihåg

— Tycker inte att det funnits mycket av specialpedagogik tidigare i min utbildning

— egentligen inte specialpedagogik, men mer ser till det enskilda barnet.

— Under inriktningen läste vi litteratur och diskuterade den både grupper och helklass med lärare. Yrkesverksamma lärare har kommit till högskolan för att berätta hur de arbetar för att möta elevers olika behov. Det har dock inte varit så mycket som det borde.

— inriktningen baserades mest på barns utveckling och lärande i svenska och matematik

— Ingen specialpedagogik vad jag minns

— Finns inget att kommentera angående detta...

— Specialpedagogisk utbildning har kommit fram lite i svenskkurserna, men inte mycket.

— Inte heller här talade som avd jag kan minnas ngt om specialpedagogik.

— Lite för gammeldags lärare. De inom SO biten hävdar att spec.ped och didaktik kan vi få i hus 14. De har inte förstått sitt uppdrag i alla fall

— Kurserna har varit bra och väl sammanhållna men jag upplever inte inslaget av specialpedagogik som ledande.

— Inte mycket den specialpedagogik som jag har fått är från spa 180 och det lilla vi läst i AU3 men jag är tacksam JAG VALDE SPA 180 FÖR DEN BORDE VARA OBLIGATORISK.

Specialisering vald HT 2003. 26 har svarat på frågan

- Jag har svårt att säga att den kursen var specialpedagogiskt inriktad
- Det känns väldigt bra att jag gick pedagogisk mångfald för där fick jag det som alla borde få nämligen specialpedagogik.
- den var mycket intressant och lärorik för den gav ett brett urval av vilka problem man kan möta
- Fel markering, går inte att ångra markeringen.
- fyllde i fel. Och det inte gick att ta bort det man fyllt i.
- I kursen SENA01 var betoningen mycket stark på att fånga alla elevers intresse. Detta har hjälpt mig att förstå vikten av riktade elevinstanser även under andra kurser.
- Pedagogisk mångfald var den bästa kurs jag läst på högskolan.
- Pedagogisk mångfald var en lärorik och tankefylld specialisering...det är viktigt att få upp ögonen och bli uppmärksam om all som sker runt om oss...
- Pedagogisk mångfald borde vara obligatorisk i AU
- det har varit den mest lärorika terminen inom detta området
- Inom matematiken som visserligen var inriktad mot barn med särskilda behov upplever jag att det innehållt specialped. utb.
- Jag är mycket nöjd med pedagogisk mångfald och fick lära mig mycket om specialpedagogik. den kunde varit en au kurs.
- mycket bra. men jag naser att den borde vara obligatorisk.
- jag tycker att jag fick ut mycket inom specialpedagogiken under min specialisering. Varför ligger inte specialpedagogiken som obligatorisk del i utbildningen?
- Mattekursen kunde ha varit bättre i det avseendet vad kursens namn är. Jag tycker inte att vi pratade speciellt mycket om de barnen som har speciella behov.
- EduCare var mycket bra!!! En fjärdedel av kursen behandlade specialpedagogik. Vi bearbetade litteratur och fick åka på besök till flera platser i södra Sverige där de arbetar med olika former av specialpedagogik. Vi har diskuterat både i grupper och med lärare i helklass. Mycket bra kurs!!!
- det hade varit ganska konstigt om jag inte hade fått det när jag läste kursen som handlar om det
- Jag har inte gått hela min utbildning i Kristianstad. Första året i X. Jag har därför inte läst specialiseringarna på samma sätt som de andra.
- Jag uppfattar det som att om man vill läsa specialpedagogik måste man välja det som specialisering, annars får man väldigt lite under utbildningen.
- Min ena spec. finns inte med (Historia 10 p) Mycket bra på ma, bilden var bra men spec. ped ej nödvändig där, skapande brukar passa alla.
- pedagogisk mångfald har varit den bästa kursen under hela min utbildning och den borde vara självklar för alla lärarstudenter
- Hela kursen uppbyggd på specialped. Mycket bra.
- SBFA01 var suverän. Den riktade sig till oss som pedagoger för alla barn. SMSA01 var en total besvikelse. Vi som läst matematik som inriktning hade inget nytt att hämta i denna kurs. Specialpedagogik såg vi, trots namnet, inte röken av.
- Inget alls här, jag kan inte få bort markeringarna
- Att kombinera bid tillsammans med ma är ett superbra val. Känner att jag hade mycket glädje tillsammans med dessa underbara lärare på dessa inriktningar. Tack X (Bild), Tack Y och Z!!(MNA)
- roligaste terminen på utbildningen

Specialisering vald VT 2004. 37 har svarat på frågan

- Pedagogisk mångfald borde ligga som obligatorisk kurs under lärarutbildningen så bra och viktig är denna kurs om vi ska kunna möta alla elever.
- mycket givande och inspirerande
- Språk möjligheter och hinder en utmärkt kurs att få förberedelser inför specialpedagogisk utbildning
- Jag har svårt att säga att den kursen var specialpedagogiskt inriktad
- SPA 180 var jättebra
- en tio poängskurs i specped hade varit trevligt. det är bra med en spec inom detta ämne, men vi får inte räkna med det som en del om vi läser vidare i spec ped. då väljde jag att läsa annat istället.
- Tyvärr känns inte historien bra. För många elever, för många redovisningar, för lite från lärarna. I övrigt, annars två trevliga och underhållande lärare... Xs lektioner på ma var däremot läroaktigt. Känner att jag fick mycket av specialpedagogik från henne inom matematiken. Tack X.
- Vi läste under denna termin även SNAA01 inte heller i denna kurs ingick någon specialpedagogik.
- Idrott som redskap för att hjälpa barn med olika svårigheter
- Vi har oftast pratat om att anpassa idrotten för alla och att alla ska kunna få delta...
- Det är här man har fått ut något av sin utbildning, ämnen som är relevanta för oss i vår kommande yrkesroll
- här fick jag lite kunskap om att möta alla
- Den enda kurs som gett mig en bra och god inblick kring detta.
- Jag är nöjd med mina specialiseringar, men jag tycker inte vi fått mycket kunskap om detta.
- Jättebra kurs!
- Lite lite var kurserna inriktade mot specialpedagogik
- Det är nästan bara under specialiseringen pedagogisk mångfald som jag fått "spec. ped. utb." under utbildningen.
- idrotten berördes det lite grann. hur man kan träna de barn med funktionshinder. i religionen tror jag inte att lärarna förstår ordet specialpedagogik.
- "Pedagogisk mångfald" var verkligen en kurs där jag fick mycket av det jag saknat tidigare.
- Jag uppfattar det som att om man vill läsa specialpedagogik måste man välja det som specialisering, annars får man väldigt lite.
- Kursen "Mobbing och konflikthantering SMKA01" var bra. Den gav mig kanske mer eftersom jag hade "pedagogisk mångfald" med mig som grund när jag läste om konflikter och mobbingproblematiken.
- religionen var en teoretisk kurs. Matten var inriktad på att nå alla barnen på olika sätt så till viss del tycker jag att vi fick specialpedagogisk kunskap
- Under dessa kurser har det endast varit fokus på ren faktakunskap i historia och religion. Det var inte exakt vad jag förväntat mig. Det var ingen specialpedagogik alls.
- SSUA21 borde ingå i AU, istället för mycket av det totalt meningslösa vi haft!
- jag hade både matematik för yngre barn och rörelse och idrott för yngre barn. Det var lite specialpedagogik med, men inte så mycket. Individuellt arbete. I rörelse och idrott pratades det mycket om att fånga alla barn och det är väl lite specialpedagogik.
- smsa var mycket givande och den först riktigt inriktade kursen på spec.ped. dock endast inom matematik. historien var en ren faktainmatningskurs, tyvärr.
- pedagogisk mångfald är den kurs som jag upplever som den bästa under hela min utbildning. Den borde ligga som en grundutbildning för alla lärare. Det är en tuff kurs men den ger jättemycket. Klart bäst
- Även om jag hade pedagogisk mångfald så tyckte jag där saknades mycket som jag skulle ha velat läsa om. Det behövs mer!
- lite fick vi i matten men i religion var det ingenting sådant.
- Alla borde läsa pedagogisk mångfald, det är ett otroligt viktigt område oavsett vilken åldersgrupp man ska arbeta i.
- det var inte så stor skillnad på de olika kurserna och det som man fick om specialpedagogik var likt det som man fick i pedagogisk mångfald.
- I delkursen mobbing och konflikthantering var just tonvikten lagd på specialpedagogik. Engagerade och uppmuntrande föreläsare och kurshandledare gjorde att denna terminen var den bästa under utbildningen. Innehållet är något som går att ta fasta på och som samtidigt går att omsätta i praktisk verksamhet.
- Här fick jag en hel del, tack och lov för det annars hade det inte blivit något.
- Vi utgick alltid från barnet.
- idrott och rörelse togs upp om barn med olika sorts hinder hur man kunde tänka på hur man inbjöd dem till rörelse
- Vi tog inte upp något som hade med specialpedagogik att göra.
- Samtliga studenter borde läsa språkutveckling - möjligheter och hinder. Denna kurs ger en grundläggande kunskap om vilka hinder vi kan stöta på samt hur vi ska vända hinderna till möjligheter. Dessutom är X otroligt kunnig!

Vilket betyg vill du ge din utbildning? 51 har kommenterat frågan

Betyg = 2 (8 kommentarer)

- Det finns några kurser som väger upp vår utbildning från en etta till en tvåa, främst SBFA01 och vår andra inriktningstermin (BLMN ht 2002). Det som drar ner oss under vattenytan är främst AU-terminerna, som varit under all kritik.
- Det har varit mycket som varit ifrågasatt under denna utbildning. Enligt min åsikt borde AU terminerna ersättas av kurser som är betydligt mer relevanta och som alla borde ha gått som t.ex specialped. utb. konflikthantering.
- Har varit rörig emellanåt och vi har läst kurser som inte gett så mycket.
- Pinsamt nog...
- Inga har lyssnat på tidigare utvärderingar så varför skulle någon göra det nu!!!
- Alldeles för lite om de minsta barnen.
- Väldigt dåligt upplägg. Praktiken varit av största behållning. Behövs mer verklighetsbaserat innehåll i utbildningen. Vi som ska arbeta med barn 0 till 12 år gamla har inte alltid behållning av det material som gäller gymnasiet.
- Jag är allmänt missnöjd med min utbildning. Jag har haft turen att hamnat på VFU-platser (som jag givetvis själv tvingats ordna i de flesta fallen) på vilka jag verkligen trivs och det är dessa som rustat mig inför min blivande yrkesroll - inte hkr. Så som sagt, jag är missnöjd och rekommenderar inte lärarutbildningen på hkr i första taget till folk.

Betyg = 3 (15 kommentarer)

- Känner att Au områdena har varit något luddiga. Skulle varit mer konkreta exempel och beredskap överhuvudtaget inför yrkesrollen. Vad gör jag och hur? Ex på lektioner, när gör man vad, när tar man upp det barnen ska lära sig och hur osv
- Känns som jag saknar vissa bitar som t.ex svenska. alla lärare är svenska lärare!
- tycker Au överhuvudtaget inte har varit något att ha, för övrigt bra men då vi varit första kullen på det nya känns det verkligen som vi varit försökskaniner.
- Saknar specialpedagogik och en bättre information än vad som frmgår under hela utbildningen. Det känns som att vi utvärderar gång på gång men det gynnar aldrig oss... ni tar inte till er i den utsträckningen vi vill!
- Au har varit bortkastad tid. Hade varit bättre med t.ex ART, livräddning etc. Mer praktisk kunskap och mindre teori.
- Man har utvecklats mycket under dessa 7 terminer. Mycket tack vare sin egen drivkraft, VFU:n och goda samtal med engagerade handledare och studiekamrater. Samt VISS litteratur.
- en lite rörig utbildning mycket som man inte förstår och som känns otydligt
- inriktning och specialiseringarna har gett mest
- det finns så mycket luckor i vår utbildning. Det pratas så mycket om Lpo 94 och hur viktig den är men jag tycker inte att vi har bearbetat den något vidare. Sen tycker jag att vi har haft väldigt dåliga föreläsningar i många avseende, det tycker jag att ni får tänka över. Det pratas så mycket om att vi ska bygga allt på teoretiska grunder och teorier men var kommer det in i utbildningen? Det skulle börjats med i Au1 och sen fortsatt under hela men det tycker jag inte att det har.
- Jag känner att det har varit för mycket inriktat på skolbarn jag ska arbeta med barn mellan 0-6 år
- Ja gkänner att det är många olika områden som vi inte har fått någonting om som t ex mat hur ska jag kunna göra en bra balanserad näringsberäkning måltid till barnen under loven. under dessa sju terminer har jag varit på fem olika skolor i fem olika kommuner och i dessa kommuner står fritids själva för frukost, lunsch, kvällsmat och mellanmålen. detta har jag ingen som helst koll på.
- Jag tycker att vi har fått vara för mycket försökskaniner
- Det märks att vi är de första som går den nya lärarutbildningen, allt känns inte riktigt genomtänkt!
- Jag tycker att vi fattas väldigt mycket i vår utbildning, det känns som om den var bättre förr.
- Slopa au2 och lägg in något viktigare där t.ex. specialpedagogik en pedagogik för alla i alla lärande situationer

Betyg = 4 (16 kommentarer)

- specialiseringarna har givit mig en starkare roll därför är betyget så högt annars skulle jag nog vilja ha mer i min inriktning som förebredder för det verkliga livet
- Jag förstår att det är svårt att starta upp en ny utbildning. Kan känna ibland att vi varit lite av försöks objekt. De allmänna utbildningsområdena har många gånger känts förvirrande...
- De aktiva valen har varit bra och mycket givande. AU kurserna har varit ostrukturerade och röriga inte minst på de hela tiden ändrade direktiven. Det du visste om kursen i dagsläget gällde inte nästa vecka.
- inriktningarna och specialiseringarna har varit mest givande
- jag tycker att en del terminer har gett mer än andra. Au2 var nog den sämsta, visa terminer så har vi haft många olika lärare och ämnen och det har mest kört ihop sig och en del av ämnerna hade vi bara två gånger t ex (geografi)

- Det finns mycket som är bra men oxå en del som har varit kasst under utbildningen. Det finns ganska mycket som vi studerande inte har fått ta del av i utbildningen som man behöver kunna/veta när vi kommer ut som nya lärare.
- allting kan väl vara sämre, men även bättre.
- Jag saknar en del saker bl.a. mer specialpedagogik.
- Mycket svårt att svara på, när utbildningen är klar och man fått en helhet, fått smälta allt och jobba några år och märka vad man saknar så vet jag kanske bättre.
- det har varit alldelse för ostrukuterat och förskolan har vrkligen försvunnit i utbildningen. inte så konstigt att studenter byter till lärare i skolan i stället. som man kan läsa om i alla undersökningar. besviken
- Med tanke på att vi är första kullen i den nya lärarutbildningen, har vi ofta blivit s.k. "försökskaniner" (på gott och ont). Vi studerande har fått ta många "smällar" för att det varit oorganiserat. Många av lärarna på högskolan kan i fina ordalag berätta om hur lärare kan/bör vara, jobba, agera etc. Tyvärr föregår de SÄLLAN med gott exempel. De gör oftast motsatsen till vad de förespråkar att vi ska göra. Det mesta av litteraturen har varit givande, men en del bör definitivt tas bort. För kommande studerandes skull hoppas jag att de uppgifter som lärarna vill ha in tänks igenom, noga. Ofta har vi fått lämna in många uppgifter som liknar varandra för mycket. Det bidrar inte till utveckling. Vi upprepar bara oss själva. Inriktningen Språk och Skapande, specialiseringen Educare och VFU-perioderna har varit de mest givande under denna utbildning för mig!
- Har varit en hel del som varit oklart och luddigt. Ibland bristande information oklara direktiv. Kan känna att jag saknar vissa bitar som man trodde att man skulle få lära sig, såsom tex. mer om barns utveckling
- Det finns mer jag saknar med tanke på helheten. T ex första hjälpen, datorhantering i klassrummet, ÅP, mobbing & konflikt, anmälningsplikten, Läs & skrivsvårigheter, offentiga dokument, vanliga sjukdomar som allergi, astma, diabetes
- Jag är lite besviken på Au upplägget det är tre terminer när vi läser om sådant som inte är relevant ute i verksamheterna. För lite pedagogik
- jag är väldigt nöjd med tanke på att utbildningen är ny, då kan den inte vara helt perfekt!
- Jag har bara gått en lärarutbildning, och utan att ha något att jämföra med är det svårt att gradera. Jag tycker att det är mycket som kan bli bättre, men ännu mer kunde varit sämre.

Betyg = 5 (9 kommentarer)

- Jag har lärt mig otroligt mycket och utvecklats positivt. Inriktningen LEUT var jättebra, specialiseringen språk och utveckling gav mycket och pedagogisk mångfald var ovärderlig.
- inriktningarna har varit kanonbra, AU områdena har varit abstrakta och svårgreppbara, speciellt AU1
- Det är många bitar som ska finnas med och jag tycker att vi fått lite av varje. Dessutom har det varit kul.
- Trots en mycket rörig utbildning där verkens lärare på högskolan eller anvarig vet något, så är jag nöjd. Jag har inget annat att jämföra med. Och jag har lärt mig mycket, mer än om jag inte skulle gått utbildningen. Men sen å andra sidan är vi första kullen "NYA" studenter i den nya utbildningen.
- Jag är nöjd med min utbildning till 90 %. Det finns undantag och då har det berott på att läraren inte har kunnat ge oss kunskapen på rätt nivå, alltså att vi inte har fått verktygen för att kunna arbeta med barn 6-12 år. Vid den andra kursen hade vi en lärare som verkade totalt ointresserad av att hålla i kursen. Det var ett ointresse som smittade av sig på oss studenter.
- Jag är nöjd och ångrar inte dessa tre åren som jag gått här, men det är "små bitar" i hela utbildningen som saknas.
- Har haft bra specialiseringar och inriktning. Au perioderna inte så bra.
- Jag är nöjd med den, den är inte perfekt men tillräcklig.
- Jag är faktiskt på det hela rätt nöjd. Man måste få lite perspektiv på det för att kunna se utvecklingen.

Betyg = 6 (en kommentar)

- Tycker jag har mognat genom utbildningen. Lärt mig att prata inför människor som jag tidigare avskytt tycker jag nu är roligt.

Ej svarat (2 kommentarer)

- Svårt att svara på. Jag går ut till jul och kan inte riktigt ta till vad utbildningen har gett mig förrän jag varit ute i verksamheten och arbetat ett tag. Återkom gärna om ett år eller så!
- Detta är något som jag brinner för att kunna möta alla elever och hitta deras kanaler till inläring. 'Det är inte bar inläringen som man ska koncentrera sig på utan det sociala först och främst.

Angående Undervisande lärares syn på specialpedagogisk utbildning i lärarutbildningen.

32 har svarat på frågan

— Jag ser inte specialpedagogik som ett särskilt kunskapsområde. Däremot finns det en rad viktiga frågor som av hävd behandlats inom specialpedagogiken. Det största problemet med utbildningen vid HKr är inte om vi har för lite eller för mycket av det ene eller det andra. Problemet är att det saknas ett helhetsgrepp på utbildningen. Det finns fortfarande för stora gap mellan BET på ena sidan och HUSA och MNA på den andra, Mellan det höskoleförlagda och det verksamhetsförlagda och mellan de lärarutbildare som arbetar på högskolan och de som arbetar i barnsomsorg och skola. Därför avstår jag från att besvara de tre frågorna ovan. Jag efterlyser en diskussion om helheten inte om enskilda delar. Det är något vi kan ta fatt i när mer övergripande problem fått en lösning. Till exempel skulle jag tycka att det vore viktigt att diskutera en ny organisation, till exempel, EN lärarutbildningsinstitution.

— Har inte fullt överblick över lärarutbildningen.

— Valbar inriktning men en lärare osm kommer ut och skall undervisa i grundskolan utan ämneskunskaper i engelska matte och svenska + allmän pedagogik/metodik kommer att ha stora problem om hon istället har aldrig så mycket specialpedagogik. För mig är det en påbyggnad.

— ---

— Fokus måste ligga på pedagogisk utbildning, i det inryms naturligtvis specialpedagogiska inslag. Det är viktigt att inse att studenterna ska bli pedagoger inte specialpedagoger. Att vara pedagog kräver viss insikt i special pedagogiska frågor men det måste vara de pedagogiska frågorna som är i fokus och då blir det alldeles för snävt att avgränsa och rikta ett allt för starkt fokus mot special pedagogik.

— det behövs en grundläggande diskussion kring "normalitetsbegrepp" vilket borde indikera vilka problemområde/uppgifter en lärare kan ta på sig och vara förberedd för. utöver allmängilliga grund kunskaper måste finnas också en specialisering/påbyggnad

— Kan inte svara på denna fråga eftersom jag inte har någon uppfattning om hur mycket dessa moment kommer in. Egentligen är det synsätt som borde ligga som en strimma. Efter att ha arbetat med funktionshindrade elever i många år blev det naturligt att ställa frågan, exkluderar detta upplägg någon, en fråga som jag sedan fann var relevant för alla elever.

— Tycker absolut att det ska finnas med, dels som obligatoriskt moment i utbildningen men också som en valbar kurs.

— Jag har inte den inblick i hela lärarutbildningen för att kunna svara enkelt ja eller nej på denna fråga. Beroende på ämne och inriktning blir svaret olika. Jag har valt att svara utifrån det jag känner till, nämligen matematiken. Men även där är inte bilden entydig ja eller nej, Därför har jag valt ett "avrundat" värde.

— det är alldeles för lite tid och möjlighet att diskutera och fördjupa sig i dett. min erfarenhet är att de flesta studenter menar att den specialisering som ges borde vara obligatorisk.

— xx

— Alla individer är i behov av specialpedagogik. All pedagogik är fokuserad på att synliggöra den enskildas lärande utifrån villkor, behov och i den meningen har vi mycket specialpedagogik på lärarutbildningen .

— En minimi- utbildning om specialpedagogik bör ingå i AU. Denna kan sedan kompletteras med specialiseringskurser för de som önskar att arbeta med specialpedagogik.

— Utgångspunkten tycks vara att "alla kan lära sig allt" om bara "rätt metod" används. Eftersom denna utgångspunkt är objektivt felaktig är specialpedagogiska inslag skadliga.

— Vet inte mycket om det.

— De två föregående frågorna kan jag egentligen inte besvara med varken "ja" eller "nej". Jag vet faktiskt inte om studenterna får tillräckligt ifråga om detta. För säkerhets skull svarar jag "nej". Styrdokumenten kräver väldigt mycket och det är ju alltid i slutänden en fråga om prioriteringar. Skulle vi klara av allt vad styrdokumenten säger skulle vi nog få förlänga lärarutbildningen med en 2-3 år.

— Vare sig man arbetar som specialpedagog eller inte är detta kunskaper man har stor nytta av i sin roll som pedagog.

— På ovanstående två frågor måste jag svara vet ej, eftersom det är så det är.

— Jag tycker att mycket av det som slås fast i utbildningsplanen för specialpedagogiskt program borde gälla all lärarutbildning. Ska inte alla lärare t.ex. kunna identifiera, analysera och delta i arbete med att undanröja hinder och orsaker till svårigheter i undervisningsmiljön?

— Enligt mitt sätt att se det hela bör specialpedagogisk utbildning i första hand utformas som en fortbildning för redan utexaminerade lärare. Lärarutbildningen idag utgår i alltför hög grad från särfallen i stället för att koncentrera sig på normalfallen, vilket bl.a. tränger ut baselementen i utbildningen (ämneskompetens, allmändidaktik och ämnesdidaktik). Något ökat inslag av spec. ped. är inte av nöden i nuläget, snarare tvärtom.

— Jag är inte tillräckligt insatt i alla delar av lärarutbildningen för att kunna svara ja eller nej på frågorna ovan.

— Denna utbildning måste på en grundläggande nivå ingå i den grundläggande lärarutbildningen och borde ligga i AU-delarna. Nu finns det endast någon specialisering där de som väljer den får goda kunskaper om språkets möjligheter och hinder. De som inte väljer den kursen lämnas utan den kunskapen. Studenterna beklagar detta i varje utvärdering. Vissa nu föreslagna kurser på BET borde utgå för att ge plats åt den stora felande kunskapsbiten. Vissa kunskapsområden är ytterst marginella och hör inte hemma i grundutbildningen.

— Lärarutbildningen skall ge en allmän förberedelse på att ALLA barn är olika och att ALLHOP kräver specialpedagogik, dvs individualisering men inte särbehandling. Även begåvade barn har behov.

— Borde komma in mer tydligt inom alla områden och enligt styrdokumentet. Som inriktning och fler specialiseringar. Mycket viktigt att det tydligt behandlas inom varje AU så att verkligen alla lärare garanteras få denna utbildning!

— Har inte kompetens att uttala mig

— Bör finnas för alla blivande lärare till åtminstone en viss del och passar därför i kanske AU 2. (AU 1 kommer kanske lite för tidigt i utbildningen.)

— Lärarutbildningen ska i första hand ge en god lärarutbildning och pedagogiska och didaktiska kompetenser (som för övrigt ges alltför lite utrymme) vilka exempelvis omfattar värdegrundsfrågor, utvecklingspedagogik och praxis. Utbildningen erbjuder exempelvis i AU 2 en inblick i terminologin och en grund i en möjlig tolkning av styrdokument och internationella deklARATIONER vilka syftar till att medvetandegöra de blivande lärarna om olika synsätt på liv och människa. Detta kunde bearbetas mer och bättre med hjälp av samarbete mellan specialpedagogik, didaktik och pedagogik. Vi bör koncentrera oss på att utbilda lärare i första hand!

— Se frågor ovan

— Det skulle vara ett större samarbete mellan de olika ämnena i lärarutbildningen

— Den bör vara synliggjord på alla nivåer

— vet inte mycket om det, kan andra specialområden, men inte detta. Jag tycker att områden som genus och mångkulturalitet är lika viktiga, som enligt min mening behandlas väldigt knäppt i lärarutbildningen

— nej... jag ser inte specialpedagogisk utbildning som ett kunskapsområde för sig ja... inom respektive/ordinarie ämne/kurs kan det ur ett ämnesperspektiv finnas utrymme för mer spec ped nej.. jag svarar nej på närmast ovan ställda fråga.. men skulle vilja svara "vet ej"

Preliminär rapport till Nämnden för Utbildningsvetenskap från översynsgruppen mars 2003

Sheila Harmer

Ingemar Holgersson

Agneta Jonsson

Ingegärd Sandström Madsén

Gruppen har tolkat sitt uppdrag så att vi ska försöka göra en översyn av utbildningen i stort med särskild betoning på hur forskningsperspektivet, yrkesperspektivet och ämnesperspektivet tillgodoses. Dessutom skall gruppen beakta de skrivelser som har skickats till NU från ämnesgrupperna för svenska och allmändidaktik. Utöver dessa skrivelser skall **specialpedagogikens ställning** i utbildningen, matematik och naturvetenskap i förhållande till förordning och regleringsbrev samt allmändidaktikens förhållande till ämnesdidaktiken ses över. Gruppen kan även ge förslag till ändrade poängfördelningar mellan ämnen inom lärarutbildningens kurser. (Sid. 2)

Tilläggsrapport med förslag till åtgärder från gruppen för översyn av lärarutbildningen.

Detta dokument är ett tillägg till vår preliminära rapport, som lades fram till nämnden den 10 april 2003. Vi har arbetat vidare med de problemområden som vi identifierade i rapporten (del A). Dessutom har vi behandlat tre skrivelser, en från ämnesgruppen i svenska, en från ämnesgruppen i allmändidaktik samt en skrivelse från prefekten för beteendevetenskapliga institutionen. Utöver detta har vi diskuterat frågan om **specialpedagogik i utbildningen** samt högskolornas särskilda uppdrag vad gäller utbildningen av lärare i matematik och naturvetenskap (del B), allt enligt uppdraget. I samband med vårt arbete med den preliminära rapporten efterfrågade vi utvärderingar för samtliga kurser och delkurser i de inriktningar som hittills genomförts. Den granskning av utvärderingarna som planerades har vi inte kunnat genomföra eftersom vi, trots upprepade påstötningar, endast har fått in ett mycket begränsat underlag. En del av materialet var dessutom i form av obearbetade rådata. (Sid. 1)

4. Specialpedagogik i lärarutbildningens kurser

Vi definierar specialpedagogik som det innehåll i kurserna, vilket har till syfte att öka studenternas kompetens att möta alla barn. Inslag av detta finns i alla AU-terminer. Dock är det mindre tydligt och bitvis helt osynligt i kursplaner och litteraturlistor för inriktningarna – dessa kan behöva en översyn utifrån specialpedagogiskt innehåll, enligt definitionen ovan.

Förslag till åtgärder

- inriktningsansvariga bör få i uppdrag att revidera sina kursplaner i syfte att tydliggöra det specialpedagogiska innehållet i kurserna enligt ovanstående definition.
- särskild uppmärksamhet bör ägnas åt det specialpedagogiska innehållet vid utvärderingarna (Sid. 6-7)